

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
polletno 210 Din
celoletno 420 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
polletno 210 Din
celoletno 420 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rekopisi se ne vračajo, nepravilna
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnništvo št. 2325

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1. stop. peti vrsta
mali oglaš po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 250, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a. Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljke in
dneva po prazniku

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 v Celovcu
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Usodna zmeta g. Mačka

V odgovoru na »Slovenec« je opravičeval predsednik HSS in naslednik St. Radiča, g. dr. Maček podporo, ki jo sprejema KDK od italijanskega tiska s temi besedami:

»... Ne vidim nobenega razloga (!), zakaj bi delali nekako razliko med francoskim in angleškim ter italijanskim tiskom. Italija je s kraljevino SHS ne samo v korektnih, temveč v prijateljskih odnosih in to prijateljstvo je še podkrepjeno z ratifikacijo nettunskih konvencij, pa čeprav se je ta zgodila v okrnjenem parlamentu (!). Hotel bi videti, če bi bilo g. Korošcu in njegovim drugom na poti, če bi objavil »Corriere della Sera« za nje simpatičen članek. Mislim, da ne bi, kakor jih ni dolgo oviralo, ko so z užitkom objavljali iz italijanskih časopisov napade na hrvaški narod.«

Predvsem moramo reči, da je zadnji del dr. Mačkove izjave navadna neresnica. Nikdar nismo uživali, če je italijanski tisk napadal Hrvate, ker se do takega uživanja sploh ne moremo spozabiti. Mi smo le opozarjali, da je vsaka naša politika, ki jo hvalijo italijanski listi, sigurno napačna in čisto prepadeni smo bili, da zagrebški tisk ne čuti, kako na napačni poti je, če hvali fašistovski tisk njegov boj proti Belgradu. In ker smo to poudarjali, zato se je oglasil tudi dr. Maček in zato je odgovoril na naša izvajanja. Odgovoril pa je s trditvijo, ki je najmilejše rečeno, usodna zmeta in pri tem načelne važnosti, vsled česar tudi odgovarjamo na njo na tem mestu.

G. Maček pravi, da ne vidi nobenega razloga razlikovati med francosko-angleškim in italijanskim tiskom. Tudi če bi ne bil g. Maček Jugoslovan, bi vsaj eno velikansko razliko moral opaziti, ker ve za to razliko prav vsak politik Evrope. In g. Maček je vendar politik! Francoski in angleški tisk je svoboden in piše to, kar je v skladu s svobodnim mnenjem francoskega in angleškega naroda. Italijanski tisk pa je vseskozi nesvoboden, ker je ves absolutno samo v službi fašistične stranke in njene politike. Kar piše fašistovski tisk, to ni mnenje italijanskega naroda, ki danes nima prav nobene svobode, temveč to je mnenje fašistovskih imperialistov, ki glasno kriče: Dalmazia o morte!

In da tega ne sliši voditelj hrvatskega naroda, da tega ne uvaža naslednik St. Radiča je že več ko žalostno, je že naravnost tragično za hrvaški narod in za vse nas. Kajti to dokazuje, da je izgubil vodja KDK orientacijo, da iz same zagrizenosti v naš notranji spor ne vidi nevarnosti, ki grozi od zunaj. To se pravi, da je voditelj KDK vseeno, če fašisti še tako intenzivno razvijajo propagando za italijansko Dalmacijo ali ne. To se pravi, da voditelj KDK ne skrbi niti to, da se fašisti v hrvaški Istri ne zadovoljujejo s tem, da so vzeli hrvatskemu narodu teritorij Istre, temveč hočejo vse te istrske Hrvate tudi politizirati in da je tudi asimilacija Dalmacije njih namen. Kljub vsemu temu pa pravi voditelj hrvatskega naroda, da ne vidi nobene razlike med fašističnim in francosko-angleškim tiskom. Ali je sploh še mogoča večja zabloda?

Francoski tisk piše o nas kot prijatelj, ki je v skrbeh, da bi mogla trpeti naša država, če ne bo naš notranji spor rešen. Francoski tisk hoče nam dobro, pa čeprav tudi iz francoskih egoističnih motivov, toda nikdar ni nam sovražna. Zato se na pisavo francoskega tiska smemo ozirati, ker prihaja od strani, ki je že opetovano dejansko dokazala svojo naklonjenost do Jugoslavije. Prav ista je stvar z angleškim tiskom. Kadar pišejo o nas gg. Steed, Watson in drugi, tedaj vemo, da pišejo naši prijatelji, da je torej pametno, če njih nasvete upoštevamo.

Absolutno druga pa je stvar z italijanskim tiskom in zlasti s fašističnim. Iz težkih izkušenj vemo, da imamo tu opraviti vedno z nasprotnikom, pa naj nas hvali ali napada, se nam dela prijazen ali pa nas obkleda z najgršimi psokami. Vedno je motiv fašistovskega tiska proti nam eden in isti, vedno pozna samo en cilj: kako nam škodovati, kako na naš račun izvesti italijanske imperialistične namere. In ker se fašistovski tisk zaveda, da bi Italija le s težavo in brzkone sploh ne mogla doseči ničesar proti nam, če smo Jugoslovani enotni, zato hvali vedno tistega, ki je proti naši enotnosti. Za vsako ceno bi nas fašistovski tisk hotel razjediniti in zato je kmalu po vojni prav tako hvalil in poveljeval Srbe in centralizem, kakor sedaj hvali in poveljuje Hrvate ter boj KDK proti centralizmu. Ker se je fašistom račun s Srbi ponesrečil, upajo sedaj na Hrvate,

Davidovič ima stik s KDK?

Demokratski shod v Nišu — Govorica o dveh blokkih

Belgrad, 17. dec. (Tel. »Slov.«) Demokratski shod v Nišu ni prinesel definitivnega razčiščenja v demokratski stranki, četudi sta na njem govorila dva aktivna ministra, namreč Milan Grol in Pera Marković. Res je sicer, da so sem in tja padale ostre besede na račun radikalov in tudi na račun vlade, toda vpoštevati moramo, da so radikali in demokraci v Srbiji stari nasprotniki in da se baš za niško okolico med obema strankama vrši oster boj že nekaj let. Ostro je napadal radikale demokratski poslanec za niški okraj Petronije Popović, vendar se iz govora posameznega poslanca ne more sklepati z gotovostjo na celotno zadržanje demokratske stranke. Kajti govor ministra Grola je bil v nasprotju z govorom Petronije Popovića milejši, nego se je pričakovalo. Minister Grol se je izogibal, da bi kakorkoli podal kako definitivno izjavo o stališču demokratskega kluba. Najprej je izrekel nekaj misli o demokraciji in o parlamentarizmu, nato je pa podal pregled delovanja demokratov v vladi. Ostro se je pri tem obregnil ob radičevce, ki so l. 1924. strmoglavili Davidoviča. Nato je prešel na dogodke po 20. juniju in je rekel, da so ostali demokrati v vladi le zato, da bi se spravili pod streho neki gospodarski in socialni zakoni. Kot eksponent Ljube Davidoviča je nastopil za sprejetje zakona o agraru, zakona o razdolževanju kmetov in zakona proti korupciji, toda ne da bi bil pri tem navedel kake konkretne podatke.

Minister Grol je obnovil staro pritožbo radi odnošajem med demokrati in radikali, češ, da je demokratska stranka v vladi premalo vpoštevana. Posebno je padla v oči njegova trditev, da se demokrati ne pogajajo z nikomer v Zagrebu.

Drugi minister Pera Marković je najprej govoril zborovalcem, da je demokratska stranka kmetska stranka in da on ni manjši kmet nego Joca Jovanović, predsednik zemljoradniškega kluba. Nato se je spustil na zgodovinsko polje ter skušal dokazati, da radi-

kali že od l. 1901. dalje niso bili vodilna stranka ne v Srbiji in ne pozneje v Jugoslaviji. V državi mora vladati red in zakonitost ter poštenje. Vsi Srbi, Hrvati in Slovenci morajo imeti iste dolžnosti in iste pravice.

Demokratski poslanec za niški okraj Petronije Popović je napadal vlado, da je sicer predložila zakon o sodnikih in zakon o odvetnikih, ni pa predložila zakona o razdolževanju kmetov in zakona proti korupciji. O proračunu za 1929/30 pravi, da je previsok. Napada častnike, ki vrše civilne službe.

Kakor rečeno, shod v Nišu ni prinesel ničesar novega. Zanimivo je, da so demokratski prvaki ob priliki v zasebnih razgovorih priznavali, da bi bilo eno najboljših sredstev za pobijanje korupcije sprejem zakona o agraru, ker se prav tu nahaja leglo korupcije že leta sem. Del vodstva demokratske stranke zahteva boj proti korupciji, ovira pa ta boj s tem, da s krizami onemogoča sprejem tistih zakonov, ki bi dejansko preganjali korupcijo. Pri tem pa je — tako nam pripovedujejo demokraci — fiksna ideja Ljube Davidoviča: revizija premoženja vseh politikov. Toda mnogi demokratski poslanci ne morejo razumeti, da bi bil to tak predmet, ki bi bil za demokrate politično aktualen.

Nasproti tem našim informacijam pa pri naša demokratsko časopisje, nasprotno Ljubi Davidoviču, trditve, da obstojajo zveze med Ljubo Davidovičem in zagrebško opozicijo in da tega dejstva demokratska stranka ne bo mogla spraviti s sveta, čeprav ga zanika. To časopisje trdi tudi, da že de facto obstoja blok radikalov, Slovenske ljudske stranke, muslimanskega kluba in Marinkovičeve skupine, kakor tudi, da dela Ljuba Davidović na bloku Davidović - Aca Stanojević - zagrebška opozicija.

Te vesti so precej neverjetne, ker je minister Grol z vso odločnostjo zatrjeval v Nišu, da on, dasi je pristaš Ljube Davidoviča, nikakor ne more potrditi teh vesti.

Dr. Maček intrasigentien

HSS noče o razširjenju oblastne samouprave niti slišati

Zagreb, 17. dec. (Tel. »Slov.«) Včerajšnji govor, ki ga je govoril general Uzun-Mirković na zagrebškem kolodvoru pred odhodom v Belgrad, se v političnih krogih zelo živahno komentira. Vest, da namerava g. Uzun-Mirković ustanoviti novo stranko, se splošno presoja samo kot želja nekaterih davidovičevcev iz Narodne odbrane. Največjo senzacijo je izzvala vest današnjega »Morgenblatta«, ki poroča, da je g. Uzun-Mirković stopil v zvezo z vodstvom KDK in da je konferiral z zagrebško opozicijo, oziroma njenimi voditelji o političnem položaju. Voditelji KDK so baje izjavili, da se zadovoljujejo z razširjenjem oblastnih samouprav. Tem vestem se je verovalo posebno radi tega, ker je znano, da imajo ljudje okoli »Morgenblatta« ozke zveze z g. Uzun-Mirkovićem. To se je opazilo tudi pri včerajšnji posloovitvi.

Radi tega je seveda javnost z velikim zanimanjem pričakovala izjavo voditeljev KDK o vsej stvari. Dr. Maček je v svoji izjavi nasproti časnikarjem kritiziral govor generala Uzun-Mirkovića, da bi tak govor mogel pred desetimi leti zavesti kakega dobrodušnega Hrvata, toda danes da bo ostal brez odziva. Ako »Morgenblatt« pripisuje temu govoru epohalen značaj, je to pač samo v intencijah »Morgenblattovih« prekosavskih benefaktorjev. Dr. Maček demantira vsako zvezo z g. Uzun-Mirkovićem. Kar se pa tiče »Morgenblattov« trditve, da bi se bila KDK zadovoljila z razširjenjem oblastnih samouprav, izjavlja dr. Maček najkategoričneje, da to ni res in da bi se s tem ne zadovoljila niti SDS, kaj šele HSS. G. dr. Maček sodi, da je pisava »Morgenblatta« v zvezi s slabim stanjem vlade, ki bi želela z lansiranjem takih vesti doseči naklonjenost v inozemstvu, kjer je kredit naše države popolnoma padel.

Ali bodo sedaj imeli več sreče? Ali so Hrvati res tako zaslepljeni, da ne spoznajo vrednosti Danajskih darov? Izjava g. Mačka skoraj to dokazuje in zato nas je strah za usodo hrvatskega naroda in zato smo tem bolj nasprotni politiki KDK.

Dočim je torej dr. Maček trdil, da bi se z razširitvijo oblastnih samouprav SDS ne zadovoljila, pa ni hotel Pribičević o tej stvari nič izjaviti. V svoji izjavi časnikarjem je najprej rekel, da je bil Uzun-Mirković svojčas njemu podrejen kot poveljnik celokupne žandarmerije. Z ozirom na vest »Morgenblatta«, da sta on in dr. Maček pristala na razširjenje oblastnih samouprav, je dejal Pribičević, da bi vlada nikakor ne bila upokojila generala Uzun-Mirkovića, če bi bil general napravil kak sporazum z vodstvom KDK. Zanimivo pa je, da se g. Pribičević sploh ni hotel izjaviti o tem, ali se strinja z dr. Mačkovim izjavo glede razširjenja oblastnih samouprav.

»Obzor« se v svojem današnjem uvodniku bavi s slučajem generala Uzun-Mirkovića in graja, da se je general mešal v politiko. Dejstvo, da se je rajši dal vpokojiti, nego da bi bil šel v Skopje, je očitno dokaz njegove vojaške nediscipliniranosti.

Naš novi admiral

Split, 17. dec. (Tel. »Slov.«) Komandant obalske plovbe g. Stanković, ki je radi svojega korektnega zadržanja splošno spoštovan v Splitu, je s kraljevim ukazom postal admiral naše vojne mornarice.

Avstrija ne izroči Mravlaka

Dunaj, 17. dec. (Tel. Slov.) Kakor javlja »Wiener Allgemeine Zeitung«, je avstrijski pravosodni minister dr. Slama v zadevi zahteve Jugoslavije po izročitvi jugoslovanskega emigranta Mravlaka stavila jugoslovanski vladi vprašanje, ki opozarja na protislovja in izpovedbi bivšega soobtoženca Ivana Konrada. Če do 25. januarja ne bo odgovora, bodo avstrijske oblasti smatrale, da je Jugoslavija svojo zahtevo po izročitvi umaknila. Vest uradno še ni potrjena.

Podpirajte „Slov. Stražo“

Proslava kraljevega rojstnega dne

Belgrad, 17. dec. (Tel. Slov.) Prestolnica je na najsvetanejši način proslavila 40letnico rojstva našega kralja. Dopoldne so se vršile v vseh cerkvah velike svečanosti, katerih se je udeležila kraljevska vlada, zastopniki parlamenta, diplomatski zbor, častniški zbor, višji uradniki in meščanstvo. Nato se je vršil vpis v dvorsko knjigo. Zvečer so priredili častniki belgrajske garnizije tradicionalno svečano proslavo v oficirskem domu, katere so se zopet udeležili predstavniki našega javnega življenja z ministrskim predsednikom dr. Korošcem na čelu. Iz poročil, ki jih je prejelo notranje ministrstvo in predsedstvo vlade, je razvidno, da se je svečanost v vsej državi izvršila brez najmanjšega incidenta v res svečanostnem razpoloženju. Prav lep vtis je napravilo poročilo iz Zagreba, da se je namreč svečanosti udeležil med drugim tudi zagrebški župan dr. Srkulj, da je razobesila zastavo tudi zagrebška oblastna skupščina in da se je v imenu oblastne skupščine udeležil proslave dr. Cesar. Dober vtis je napravilo tudi dejstvo, da je v Zagrebu mnogo hiš izobesilo hrvaške, srbske in državne zastave. Prav tako so prišla poročila iz drugih večjih mest v državi (iz Niša, iz Stipa, iz Splita itd.) o svečanem poteku slavnostnega dneva. Predsedstvo vlade je dobilo iz inozemstva mnogo čestitk. Posebno svečano se je proslavila 40letnica kraljevega rojstva v Bukarešti. Na Poljskem se je istočasno s kraljevim rojstnim dnevom vršila tudi svečanost ob priliki desetletnice društva prijateljev Jugoslavije, ki je poslalo poseben brzojavni pozdrav.

Be'gra'ske vesti

Belgrad, 17. decembra

Zastopniki vladne večine so se danes setali, da se posvetujejo o zakonu o agraru. Zakon je skoro v celoti že gotov, sporen je samo še način odplačevanja in višine odplačevanja. Kar se tiče načina odplačevanja, so stavljeni predlogi. Poslanec dr. Sečurov je predlagal, da se izvrši odkup zemljišč potom bank; minister Daka Popović predlaga odkup potom zadrug; poleg tega je pa še predlog Stankovića-Vesenjaka, da se izvrši odkup potom direktnega prometa med novim in starim lastnikom z jamstvom da stari lastnik nima nikakih stroškov, tudi ne v slučaju tožbe.

Ministrstvo prosvete je pripravilo vse potrebno, da se uvede z naslednjim šolskim letom na gimnazijah pouk rušine, češčine ali poljščine. Katerega predmeta se bodo učili, to bo v zakonito določenih mejah prepuščeno svobodni izbiri dijakov. Na realkah se bo po novem letu poučevala v V. razredu opisna geometrija po dve uri na teden, odpadla bo pa ena ura pouka matematike.

Demokratski klub je danes dal oficijelno poročilo o sklicanju svoje seje za v soboto, dne 22. decembra t. l. ob 9 dopoldne v prostorih narodne skupščine. Klub prosi, da se te seje zanesljivo udeležijo vsi poslanci radi važnih vprašanj, ki so na dnevnem redu.

V prosvetnem svetu je izvoljen za predsednika profesor belgrajske univerze dr. Gjorgjević. Član sveta pa je za Hrvatsko dr. Bosanac, rektor pedagoške šole v Zagrebu, za Slovenijo pa dr. Karel Capuder, vršilec dolžnosti šefa prosvetnega oddelka v Ljubljani.

Na tehnični fakulteti v Ljubljani je imenovan asistentom g. Milan Fakin in je obenem pomaknjen iz 9. skupine v 8; na medicinski fakulteti pa g. Vladislav Kline s prejemki 8. skupine I. kategorije.

Suplent Rojšek v Mariboru je imenovan profesorjem. Napredoval je v 4. skupino I. kategorije profesor Peter Prosen v Novem mestu.

Krize v Avstriji ne bo

Dunaj, 17. dec. (Tel. »Slov.«) Včeraj je bila seja vodstva velenemske ljudske stranke, na kateri je zopet prišlo do izraza nerazpoloženje Velenemcev v njihovi kritiki proti dr. Seiplu. Zdi se pa, da to nerazpoloženje že popušča, kar je razvideti iz oblike in vsebine komuniqueja o teh posvetovanjih, ki prav za prav ničesar ne pove. Zato se lahko smatra, da je kriza koalicije, ki so jo Velenemci tako glasno napovedovali od volitve predsednika dalje in radi nezadovoljive rešitve uradniškega vprašanja, tako rekoč končana in da je zvezni kancler dr. Seipel kot mož močne roke izšel brez škode iz vseh napetosti v zadnjih politično zelo burnih dnevih.

Delavske konvencije z Nemčijo podpisane

V soboto se je v državnem ministristvu dela v Berlinu izvršilo formalno podpisovanje delavskih konvencij med našo državo in Nemčijo. Za našo državo je pogodbo podpisal vodja naše delegacije narodni poslanec, min. n. r. dr. Gosar, za Nemčijo pa, pogodbo o socialnem zavarovanju ministerialni direktor v drž. ministristvu dela dr. Grieser, dogovor o naših sezonskih poljedelskih delavcih pa ministerialni dirigent dr. Weigert.

Pogodbo o socialnem zavarovanju morata še oba parlamenta, naš in nemški ratificirati, dogovor o naših sezonskih poljedelskih delavcih pa ne potrebuje — vsaj na nemški strani ne — formalne ratifikacije, marveč bo stopil v veljavo po izmenjavi not med diplomatskimi predstavnikoma obeh držav.

S sklepom teh konvencij se je izpolnila dolgotrajna upravičenost želja več stotin naših siromašnih rudarjev, ki so svoje najboljše moči potrosili v nemških rudnikih, plačevali tamkaj prispevke za zavarovanje, pa so na svoja stara leta živeli v največji bedi, ker po nemškem zakonu niso mogli prejemati v domovino pripadajoče jim rente. S tem je izpolnjena dolgotrajna zahteva rudarskih vdov in sirot, ki so jim močje oziroma očetje pomrli v nemških rudnikih ali so se tamkaj ponesrečili, pa niso prejemale po njih rente, ki bi sicer imele do nje pravico, ako ne bi živele izven Nemčije. S tem se bo končno izpolnila vroča želja onih tisočev naših delavcev na Westfalskem in v Porurju in njihovih družin, ki so si vedno želeli, da bi se vsaj na stara leta mogli vrniti v domovino. Dosedaj jim je bilo to nemogoče, ker bi s tem, ko bi se izselili iz Nemčije, izgubili pravico do prislužene pokojnine oziroma rente. Po novi pogodbi pa bodo jim pravice, ki so jih, ali jih še bodo v Nemčiji pridobili, ostale tudi, če se vrnejo domov.

Naša delegacija je dosegla tudi, da bodo naši ljudje lahko prejemali nemške rente tudi drugod n. pr. v Franciji, na Holandskem itd. Se važnejše pa so v novi pogodbi o socialnem zavarovanju določbe, ki varujejo zavarovane ne samo njihove že pridobljene pravice, marveč vobče vsa leta, (tudi če sama zase ne dajejo nikake pravice do rente) ki so jih odslužili v eni ali drugi državi. Delavcu, ki je bil n. pr. nekaj časa zavarovan v naši državi, potem v Nemčiji in nato morda zopet pri nas, se bodo štela vsa leta zavarovanja ter bo končno prejemal odgovarjajočo rento, čeprav bi morda v nobeni državi sami zase ne imel pravice do nje.

Za slučaj, da bi nemška ali pa naša država sklenila slično pogodbo s kako tretjo državo je v sklepem protokolu predvideno, da se lahko to štetje let brez posebne formalne pogodbe raztegne tudi na državljane druge, t. j. naše oziroma nemške države. Praktično se to pravi: ako bi Nemčija sklenila slično pogodbo kot z nami tudi s Francijo, potem bi se lahko brez posebne nove pogodbe tako uredilo, da bi se našim rudarjem tudi ona leta, ki so jih odslužili v Franciji, priznavala kakor, da so jih odslužili v Nemčiji ali pa pri nas.

V tem pogledu izplačevanja rent v inozemstvo in opisanega štetja let gre nova pogodba, mnogo bolj, nego katerakoli druga, ki jo je Nemčija dosedaj sklenila na tem področju. Reči smemo, da je s to pogodbo položen temelj za nadaljnje ustvarjanje vedno tesnejših vezi med državami v pogledu socialnega zavarovanja.

Vse to velja ne samo za zavarovanje rudarjev, marveč tudi za zavarovanje privatnih nameštencev, kakor tudi za slučaj, da je kdo podvržen nekaj časa eni in nekaj časa drugi vrsti zavarovanja. Le invalidno (iznemoglostno) zavarovanje, ki tvori v Nemčiji tudi pri rudarjih posebno zavarovalno panogo, se pogodba, ki jo je naša delegacija sklenila z Nemčijo, ne nanaša, ker pri nas to zavarovanje še ni izvedeno. Cim pa bi se invalidno zavarovanje tudi pri nas uvedlo, bi recipročnost po pogodbi tudi v tem pogledu takoj nastopila.

Edina točka, kjer nova pogodba ne bo izpolnila vseh naših, ki jih je ta ali oni morda gojil, je, da se rente ne bodo izplačale tudi za nazaj.

Tu je bilo najprej merodajno, da pred pogodbo naši ljudje po nemškem zakonu niso imeli pravice — razven v nekaterih izjemnih slučajih — zahtevati, da bi se jim nemške rente izplačevale izven Nemčije. To pravico zadobijo šele po novi pogodbi, ki v tej točki izpreminja nemški zakon o zavarovanju. Glavno pa je, da naše zavarovalne ustanove nimajo za prejšnja leta nasproti nemškimi državljanom sličnih obvez; to se pravi, da ne bi dali Nemcem za to, kar bi radi od njih dosegli, nikake prave kompenzacije.

Lažje je to pri državah, ki tudi same dolgujejo nemškim državljanom zavarovalne rente v vsaj približno enaki višini, kakor jih zahtevajo od Nemcev. Pa še te so dosegle izplačilo rent le od časa, ko so pogajanja že tekla. (Dosedaj samo samo Holandija za cirka 1 leto). Vzrok tiči v tem, ker se tudi nemške rudarske zavarovalnice slično kot naše bratovske skladnice nabajajo v tako težkem finančnem stanju, da vobče ne bi zmogle večjih izdatkov za nazaj. Uvaževati je bilo treba dalje, da nam Nemčija tudi z ozirom na slična pogajanja z drugimi državami (Poljsko in Češko), ne bi mogla priznati večjih ugodnosti. Zato se je naša delegacija — po pristanku vlade — končno zadovoljila s tem, da se rente po novi pogodbi prično izplačevati ne glede na to, kdaj bo pogodba ratificirana, takoj in sicer že za čas od 1. decembra, torej od časa, ko so se pogajanja stvarno pričela. S tem je zagotovljeno, da bodo naši nemški rentniki vsaj od 1. dec. 1928 dalje prejeli letno okrog 100.000 mark (cirka 1.350.000 Din). Če bi pogajanja zavlekli ali celo prekinili, bi bila posledica edino le, da bi se to izplačevanje znova odložilo ter bi pozneje najbrž niti tega termina ne dosegli.

Glavni interes na tem, da se ta pogodba čimprej sklene, smo imeli vendar le mi in ne toliko Nemci. Zato moramo biti, če objektivno presodimo, kaj dajemo po pogodbi mi Nemcem in kaj oni nam, z uspehom popolnoma zadovoljni.

Pripomniti je treba še, da je v pogodbi določeno, da se tekom 1 leta lahko obnovijo tudi oni slučaj, ko je bila kakemu zavarovancu (od-

Vojna v Južni Ameriki

Bolivijske čete priče s sovražnostmi — Izgube na obeh straneh — Posredovanje Društva narodov

Newyork, 17. dec. (Tel. »Slov.«) Med Bolivijo in Paragvajem je dejansko že izbruhnilo vojno stanje, dasi formalno še ni bilo objavljeno. V soboto so bolivijske čete začele sovražnosti in po težkih bojih s precejšnjimi izgubami zasedle paragvajsko utrdbo Boqueron v ozemlju Gran Chaca, pozneje pa tudi utrdbo Rojas Silver ter korakajo sedaj proti utrdbi Aquino. Mnogo slabšeje paragvajske čete so izpraznile utrdbi Valois in Revarala in se umikajo proti kraju Bahia Negra. Bolivijska letala so na Bahio Negro metala bombe, ki pa večinoma niso eksplodirale. Mrtvih je baje že 100 Paragvajcev. Bolivija je mobilizirala vse moške od 18. do 50. leta. V obeh državah, tudi v dosedaj mirnejšem Paragvaju, je vojno navdušenje tako naraslo, da je posredovanje zelo otežkočeno. Povsod se vrše nacionalistične demonstracije. Obe stranki dolžita drugo, da je kriva postronega položaja. Predsednik Sveta Društva narodov Briand je brzojavno opozoril obe vladi na vojno nevarnost, ki lahko nastane po spopadih oboje-

stranskih čet, in ju opozoril na dolžnost kot članici Društva narodov, da spor poravnata mirno. Paragvajska vlada je državnemu tajniku Kellogu poslala noto, s katero formalno pristaja na ponudeno posredovanje po panameriški konferenci. Iz Bolivije pa o tem še ni nobenih vesti. Paragvajsko vojno ministristvo poroča s fronte, da so paragvajske čete zopet priborile vse tri utrdbe, ki so jih bile zavzele bolivijske čete. Lastne izgube znašajo 6 mrtvih, dočim znašajo bolivijske izgube dva častnika in mnogo rednih vojakov in Indijancev.

Danes dopoldne je na Briandovo brzojavko dospel v Lugano tudi odgovor Paragvaja. Čuje se, da se smatra vojno za neizogibno, kar pa se v oficijelnih krogih D. N. oporeka, dasi se priznava, da se je generalni tajnik Drumond že danes z nekaterimi višjimi uradniki odpeljal v Pariz, da razpravlja z Briandom o možnosti nadaljnjega posredovanja D. N. v južnoameriškem sporu.

Konec spora med Vatikanom in Rimom

Rim, 17. dec. (Tel. »Slov.«) Prihod apostolskega nuncija iz Bolivije msgr. Chiarolo v Rim, katerega je papež sprejel v izolirani avdienci, je dal povod vestem, da hoče Vatikan posredovati v sporu med Bolivijo in Paragvajem. Sv. Stolica pa ne bi storila nobenega definitivnega koraka, temveč bi samo pozvala Bolivijo k spravi, ker pa Vatikan s Paragvajem ni v nobeni zvezi, ne bi mogla storiti enakega koraka v Paragvaju. Vatikan bi storil samo to, da bi podpiral intervencijo, ki je že v teku.

Na današnjem konzistoriju ni bil imenovan noben nov kardinal. Papež je imel samo kratek nagovor, v katerem je izrazil svoje zadovoljstvo radi sijajnega uspeha evharističnega kongresa v Sidneyu.

V zadnjih tednih se vedno bolj širijo vesti, da bo v kratkem definitivno rešeno rimsko vprašanje. Zagotavlja se, da se bo ta problem v temeluji rešil tako, da se sv. Stolici da na gotovem, četudi majhnem teritoriju, popolna suvereniteta, tako, da bi se papež v tem ozemlju lahko popolnoma svobodno gibal. Smatra se, da bo 1. 1929 prineslo konec konflikta med Cerkvijo in državo v Italiji, ki traja že od leta 1870.

Madžari in Romuni

Rim, 17. dec. (Tel. »Slov.«) Pod okriljem Društva narodov se je začela danes v Opatiji madžarsko-romunska konferenca, ki ima nalogo, da reši med obeh narodoma še nerešeno vprašanje v optantskem sporu. Predsednik madžarske delegacije je Szerenyi, romunske delegacije pa minister Rascanu. Oba sta izjavila, da ne bo vprašanje, o katerem bodo razpravljali, koristilo samo Madžarski in Romuniji, temveč sploh mednarodnim odnosom, ker bosta obe državi, če bo vprašanje enkrat definitivno rešeno, delovali po svojih močeh za zboljšanje odnosov med obeh državama in za povečanje prestiža Društva narodov.

Proti tajnemu oboroževanju Madžarov.

Praga, 17. dec. (Tel. »Slov.«) Ker so bile odkrite nove pošiljke orožja na Madžarsko, zahtevajo češki listi, da mala antanta odločno nastopi proti Budimpešti ker to oboroževanje stalno ogroža mir. »Narodni listy« pozivljejo na Dolžnost Društva narodov, da prepreči vse grozeče vojne konflikte. »Česke Slovo« piše, da so zagotovila madžarskih državljanov o mirnih namelih Madžarske neresnična.

Kuga v Grčiji

Atene, 17. dec. (Tel. »Slov.«) Poroča se, da je v Kavali izbruhnila med grškimi begunci kuga podobna epidemija. Bolniki so v par urah postali popolnoma črni, kakor da bi jih zadela strela, in umrli najpozneje v 24 urah. Ukrenile so se najstrožje odredbe za to, da se epidemija ne razširi. Vesti, ki so jih listi prinesli soglasno, je vlada sicer oficelno dementalirala, vendar jih en del listov vzdržuje. Govori se, da gre za neko močvirno mrzlico.

Dunajska vremenska napoved: Oblačnost negotova, padavine verjetne, temperatura se bo polagoma dvigala.

nosno njegovim potomcem) v času pred pogodbo renta radi bivanja v inozemstvu pravomočno odklonjena. Istotako se bodo rente, ki se prično po novi pogodbi izplačevati v našo državo, izplačevale, tudi če bi bila pogodba kdaj odpovedana.

Dogovor glede izposlovanja naših sezonskih poljedelskih delavcev v Nemčiji, vsebuje v glavnem določbo sporazuma, ki je bil letošnji pomlad za časa, ko je bil dr. Gosar min. soc. politike, sklenjen med nemško Delavsko centralo in našim Osrednjim odborom za posredovanje dela. Kakor znano, je letošnji poskus, ko smo poslali v Nemčijo cirka 1000 poljedelskih delavcev, predvsem iz Prekmurja, prav dobro uspel in to v obojestransko zadovoljstvo. Sedaj stopi na mesto omenjenega poluradnega sporazuma formalen dogovor med našo državo in Nemčijo. Po tem dogovoru nismo več vezani na prejšnji

Bolezen angleškega kralja

London, 17. dec. (Tel. »Slov.«) Londonski župan je na nekem shodu izjavil, da mu je princ waleški sporočil, da se je kraljevo zdravje bistveno zboljšalo. Dva dni kralj že lahko spi brez uspavalnih sredstev. Sedaj so ga začeli kraljevo in splošno opazovati z ultravioletnimi žarki, kar na kralja vpliva dobro, tako da lahko spi ponoči in tudi podnevi nekoliko ur.

Vsta a v Afganistanu

Lond. »Star« poroča, da so »staška afganistanska gorska plemena zavzela že dve trdnjavi v okolici Kabula in da so redne čete prestopile k vstašem. Kralj Amunalah in kraljica sta zbežala in se skrla v majhni utrdbi.

Knez Galicin umrl

Budimpešta, 17. dec. (Tel. »Slov.«) V Višegradu pri Budimpešti je umrl včeraj bivši zaupnik carja Nikolaja II., knez Demetrij Galicin, ki je pred desetimi leti zbežal pred boljševizmom na Madžarsko. Knez Galicin se je živahno udeleževal na humanitarnem in literarnem polju.

Nova vojska

»Petit Journal« poroča, da je kralj Hedžasa Ibn Saud napovedal vojno kraljevinama Irak in Djemen. Javlja se, da je že prišlo do bojev.

Vladna kriza v Monaku.

Drobne vesti

Nevarna bolezen kneza Nikolaja. Veliki knez Nikolaj, voditelj ruskih legitimistov, ki biva več tednov na francoski rivieri, je zbolel na pljučnici. Njegovo stanje je zelo resno, ker se je pri njegovi starosti bati komplikacij.

Romunski zunanji minister Mironescu je izjavil, da je njegova pot na Poljsko še odvisna od notranjopolitičnih razmer, s čimer je rečeno, da to potovanje nikakor še ni gotovo.

Kralj Zogu odlikovan. V Drač je dospel kot izredni poslanec italijanskega kralja armijski komandant iz Barija grof Piola Caselli, ki prinaša kralju Zogu Anunciatin red z verzičico.

Proti dr. Hodži. Slovaški politik dr. Šrobbar je izdal svoje spomine, v katerih se po kratkih navedbah čeških listov nahajajo senzacionalna poročila. Med drugim dolži ministra Hodžo, da je ob prevratu, ko je bil pooblaščenec češkoslovaške vlade v Budimpešti radi demarkacijske linije med Madžarsko in Češkoslovaško, razpravljal z Madžarsko v takem smislu, da bi morala Bratislava, del njene okolice, Zitni otok, Levice, Lučenec, Gomer ter vsa vzhodna Slovaška in podkarpatska Rusija pripasti Madžarski.

Med knezom Ludvikom II. in narodnim svetom v Monaku je prišlo do konflikta, radi katerega je podal demisijo ves narodni svet. Ker je število tujcev v zadnjih letih stalno padalo, je narodni svet nujno priporočal knezu, da izvede potrebne ukrepe za zboljšanje tujske industrije, glede obdavčenja in uprave. Knez pa je povdarjal svoje pravice kot absolutni suveren. Nato je narodni svet podal demisijo in bodo najbrže pri novih volitvah izvoljeni isti člani.

kontingent delavcev, marveč jih bomo po razmerah lahko poslali v Nemčijo tudi teč.

Nova važna določba v tem dogovoru pa je, da bodo naši sezonski delavci popolnoma splošno zavarovani tudi za slučaj nezgode — čeprav obstoja pri nas to zavarovanje samo za delavce pri poljedelskih strojih — ter bodo morebitne rente prejemali tudi v domovino. Tudi v tem pogledu je naša delegacija dosegla več kot pa je n. pr. Nemška Avstrija.

Poleg navedenih najvažnejših točk, so v sklepni in podpisni protokolih razne posebne določbe n. pr. o tem, da bodo naši delavci v Nemčiji uživali brezposelne podpore v enaki meri kot Nemci sami, o priznavanju izseljeniških komisarijev s strani nemške vlade in njihovih pravic, ter določbe, ki jim je namen olajšati v poedinih vprašanjih soc. politike tesnejšo zvezo med našo in nemško državo,

Ženska politika

Poročena sem in moj mož pravi, da je grešil samo enkrat v življenju (takrat namreč, ko se je poročil). Jaz sem tiho, saj mi ni hudega in ženska politika je mnogo boljša od moške. Kadar imava važne pomenke, ga ogovarjam posebno ljubeznivo, z največjo dobro voljo. Povabim ga celo na črno kavo v tisto sobo, ki je najbolj zapra, najbolj oddaljena od življenja; misli bi za ljubezen najlepše. Pri pomenku pride do tistih besedičenj, besed in spotikanj, ki jih ima vsak zakon. Gre le zato, kdo zmaga. Tisti zmaga, ki zna obvladati sebe. Može pa imajo navado, da so pri družinskih pogovorih vedno bolj glasni, čedalje bolj glasni. S tem kažejo svojo moč, svojo močkost; če ne gre drugače, je treba še udariti ali kaj razbiti, da je efekt večji. Kot ženska poznam te zadeve, zato vedno pogledam, če so okna in vrata zaprta, da se doigra drama samo med nama. Zakaj, vsi ti prepri so važni samo za naju, ne pa za svet okoli naju in zunaj. Za tisti svet zunaj je potrebno le možovo ime in oči smehljaj. Vse drugo je za zapra vrata in okna. To je moja politika — politika ženske.

Prav v teh dneh se spominjam svoje matere, ki se ni nikoli pripravila s svojim možem. Pa sem jo nekoč vprašala, kako zmoro to. Rekla mi je: »Naj se zgodi med možem in ženo karkoli, zato ne smejo vedeti ne otroci doma, ne prijatelji izven doma; skratka nihče! Zakaj družina ima svoj temelj in ta temelj je ugled in spoštovanje družine. Če grešiš, ne nosi greha na krožniku okoli, niti svojega niti moževega, zakaj, to je vlačugarstvo. Greh je grda zadeva, treba ga je skriti, dokler ga ne opereš.«

Takrat vsega tega nisem dosti razumela; danes pa to prav dobro razumem. Ne razumem pa hrvaške politike. Saj se ne ukvarjam s politiko izven doma, tudi nisem ženska, ki se bori za enakopravnost moža in ženske. Sem čisto navadna ženska, ki ji je briga le dom. Ne živim pa izven življenja in tako prisluškujem naši državni politiki in si mislim: Ali ni naša država tudi dom? Ali ni parlament tudi družina, ki ima svojega gospodarja, očeta itd.

Ta družina je obilna in je razumljivo vse prerakanje, obtožbe, pritožbe in razumljiv je tudi njen nezadovoljni sin — Hrvat. Dobro! Tudi to je dobro in človeško, da se greši in odpušča. Razumljivo pa ni, da igra brat Hrvat nezadovoljnega sina na način, ki ni časten zanj. Če je grešil oče, mu je treba pomagati, posebno, če se čuti sin močnejšega; ne pa, da greši še sin! Koliko in kaj pa sme svet vedeti o tem prepriju, pa morata parlamentarca dobro vedeti. Če je Hrvaška nezadovoljni sin, naj to nezadovoljstvo ne nosi na krožniku širom sveta in z njim moleduje in vse to občuđuje in naj vse to ne imenuje politiko in delo in moč. Saj to ni niti žensko politično, kaj šele politično zares, kaj šele parlamentarno politično! Vse državno zlo, ki visi nad nami, je treba vzvaloviti, prav; pa treba je da imas moč nad valovi. Kdo se čuti poklicanega? Ti, Hrvaška? Kako je pri vas doma?

Tako misli ženska, ki je Slovenka, ki čuti bratstvo Hrvatov, ima pa čuti dolžnosti, morale in estetike.

Leopold useli shod dr. Kulovca

Shod SLS v Črnomlju. Preteklo nedeljo je priredila SLS za Belokrajino izredno dobro obiskan shod v Črnomlju. V dvorani Prosvetnega društva, na odru, na hodniku in sosedni sobi je bilo vse polno zborovalcev. Na shodu, ki je trajal nad tri ure, sta govorila poslanca dr. Kulovec in prof. Jarc. S frenetičnim odobravanjem je bila sprejeta zaupnica Jugoslovanskega kluba. Shoda v Metliki in Črnomlju dokazujeta, da stoji Belokrajina bolj kakor kedaj prej v vrstah SLS.

Iz časopisov

Pribičević osvaja — ženska srca.

Neki poročevalec se je v svojem poročilu o reporterskem plesu v Pribičevići »Riječi« tako-le poklonil pred svojim šefom:

»Posebno pozornost je zlasti pri lepem spolu vzbudil predsednik KDK g. Svetozar Pribičević. Sila, naj se pokaže v kakršnikoli obliki, bo vedno imponirala nežnemu spolu. G. Pribičević je bil predmet številnih atentatov, izvršenih s papirnati belimi kroglicami. Tudi g. Pribičević ni bil med prvimi, ki so odšli z zabave, čeprav izmučen od dnevnih skrbi človeka, na čegar ramenih počiva breme cele dežele. In ko je odhajal, so bile zopet roke mladih dam, ki so ga skušale v zanos in brez posebnega respekta zadržati.« Upamo, da se je cenjeni reporter »Riječi« s tem izjemnim poročilom o zmagoitem lomilcu ženskih src svojememu šefu dobro priporočil.

50 milijonov dinarjev za izgubo bratovskih skladnic, ki jo je povzročil Zerjavov pravilnik, so zahtevali Zerjavovci v nedeljo od vlade. To je politika SDS: vse požene na kant, drugi naj izgube plačujejo in sanirajo, če pa ne morejo, pa sklepa SDS resolucije na račun svojih napak.

Za revizijo ustave se je izrekla KDK v Trbovljah v prisotnosti dr. Kramarja. To je treba podčrtati v stoletni praksi, ker so bili doslej vsi, ki so zahtevali kaj takega, »protidržaven element«. Dr. Maček je še posebej povedal, »da se cela KDK ne zadovoljuje s samo avtonomijo, ampak hoče še vse kaj več«. Kaj pravzaprav hočejo z revizijo ustave, tega ne povedo, ker se boje, da bi potem ne mogli več uganjati demagogije na ta račun,